

**PERSICHETTI'NİN PARABLE OP. 120 İSİMLİ ESERİNE 20. YÜZYIL TEKNİKLERİ
ÇERÇEVESİNDEN BİR BAKIŞ****An Overview of Persichetti's Parable Op. 120 in the Context of 20th Century Techniques****Kübra ÇADIRCIOĞLU UYAR *****ÖZ**

Bir eserin icrasında, eserin yazıldığı dönem, bestecinin yaşamı, bestecinin ve döneminin kompozisyon biçimi icracı tarafından dikkat edilmesi gereken en temel unsurlardandır. Bunun yanı sıra icracının, eseri icra etmeden önce, eserin formunu ve özellikle 20. yüzyıl müziklerinde eser içinde hangi modern tekniklere yer verildiğini bilmesi oldukça önemlidir. Tüm bunlar icracıyı bestecinin isteklerini benimseyerek eseri en uygun ve doğru şekilde seslendirmeye hazırlar.

Vincent Persichetti'nin *Solo Korno için Parable Op. 120* (1973) eseri, solo korno repertuarında çok önemli bir yere sahiptir ve 20. yüzyıl müzikleri arasında en çok seslendirilen eserlerden biridir. Korno icracılığındaki tüm ustalığını ve korno üzerindeki hakimiyetini gösterebilme imkânı sunan bu eser, içerdiği çeşitli 20. yüzyıl teknikleri (genişletilmiş teknikler) ile çalıcıyı zorlayabilmektedir. Bu çalışmada, Vincent Persichetti'nin *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinin 20. yüzyıl teknikleri bakımından incelemesi yapılmış olup bu tekniklerin icrasına yardımcı olacağı düşünülen önerilere yer verilmiştir. Buna ek olarak bestecinin yaşamı ve müzik dili araştırılarak bu eseri icra edecek korno sanatçıları ve öğrencileri için bir kaynak olması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vincent Persichetti, 20. Yüzyıl, Korno, Genişletilmiş Teknikler, Parable.

ABSTRACT

In the performance of a work, the period in which the work was written, the life of the composer, and the compositional style of the composer and his period are among the most fundamental elements to be considered by the performer. In addition, it is very important for the performer to know the form of the piece and which modern techniques are used in the piece before performing it, especially in 20th century music. All of this prepares the performer to embrace the composer's intentions and perform the piece in the most appropriate and accurate manner.

Vincent Persichetti's *Parable for Solo Horn Op. 120* (1973) has a very important place in the solo horn repertoire and is one of the most frequently performed pieces of 20th century music. This work, which offers the horn player the opportunity to show all his/her mastery and command over the horn, can challenge the player with various 20th century techniques (extended techniques). In this study, Vincent Persichetti's *Parable for Solo Horn Op. 120* is analyzed in terms of 20th century techniques and suggestions that are thought to help the performance of these techniques are given. In addition, it is aimed to provide a resource for horn players and students who will perform this piece by researching the composer's life and musical language.

Keywords: Vincent Persichetti, 20th Century, Horn, Extended Techniques, Parable.

Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date: 14.10.2023 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 03.06.2024

* **Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Arş. Gör., Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, cadircioglukubra@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8050- 8909

EXTENDED ABSTRACT

Contemporary music, also called 20th and 21st century music, includes the movements and techniques from the end of the Romantic period to the present day and continues to develop by always renewing itself. Following the social and technical progress of the 20th century, this period, which aimed to depart from the tonal structure of previous eras, is considered to have begun with Debussy. It incorporates multiple techniques and polytonality (the use of multiple tonal centers), including the use of dissonant sounds. In addition to European countries, in the 20th century America became one of the leading countries in the music world, where various musical activities such as contemporary music, performance, music publishing, acoustic science, musicology and composition were given great importance. Vincent Persichetti, an American Contemporary composer, is considered one of the most prolific composers of his time. With more than 120 published works in his catalog, Persichetti, like Paul Hindemith (1895-1963), composed many solo works for pedagogical instruction and enriched the solo literature.

Born on June 6, 1915 to Vincent Roger Persichetti and Martha Buch, Vincent Persichetti began taking piano lessons at the age of 5 and theory lessons at 8. At the age of 16, he was appointed choir master at Arch Street Presbyterian Church in Philadelphia, a position he held for 20 years. In 1936, Persichetti graduated from Combs Conservatory, where he studied piano, organ, double bass and some tuba. The composer, who took composition lessons from Roy Harris and conducting lessons from Fritz Reiner, started to work as a conductor immediately after graduating from Combs Conservatory in 1936. In 1942, he began teaching at the Philadelphia Conservatory and from 1947 he worked at the Juilliard School in New York. In 1952, the composer began working as an editor at the *Elkan-Vogel* publishing house and later became an editorial director.

In his book *The Twentieth Century Harmony: Creative Aspects and Practice* dated 1961, he wrote about the harmonic procedures encountered in 20th century compositions. He explored the nature of musical intervals, modes and modern scales, and examined the variety of chordal structures in binary, ternary and quartet harmonies. In each chapter, he also provides information on a wide range of composers and styles, as well as a comprehensive list of musical suggestions for further study. Throughout his life, Persichetti was recognized as an accomplished educator, conductor, composer and performer whose musical knowledge and enthusiastic, positive and encouraging attitude inspired his students. Persichetti's use of different streams of musical thought in his works makes them difficult to characterize. His musical language ranges from simple diatonic melodies to complex atonal polyphony.

Of the 25 *Parables* by Vincent Persichetti (1965-1982), 11 were written for wind instruments, 4 for strings and the rest for piano, harpsichord, piano trio, string quartet, brass quartet, carillon, band and opera in two acts. Persichetti said the following about his *Parables*; "*My parables are non-programmatic musical experiments. They are always in one movement and almost always about a single idea. My parables convey a meaning indirectly through the use of comparisons or analogies and are often related to the materials in my other works.*" (Huff, 2011: 2)

All the *Parables* Persichetti wrote contain material from his previous compositions. The 8th *Parable, Parable for Solo Horn Op. 120* was composed in 1973. The work, which is approximately 7 minutes long, was published by the *Elkan-Vogel* edition company. With the footnote on the edition, the composer stated that the motifs between measures 9-19 belong to his *7th Symphony*. The work has sharp dynamics and contrasts, with wide intervals such as minor sixths, minor sevenths and minor ninths, aggressive transitions, wide vocal dynamics and extended

techniques. Extended techniques, also known as 20th-century techniques, are unusual, extraordinary, non-traditional, extra-musical sounds that emerged in contemporary music around 1970. Extended techniques are part of the musical texture that characterizes the work and greatly affect the musical integrity of the composition. The gestopft, echo effect, double-tongue technique (tu-ku), triple-tongue technique (tu-ku-tu), harmonic glissando, semitone glissando and frog tongue (flutterzunge) are among the extended techniques in *Parable for Solo Horn Op. 120*. Lip control and breath use are very important in the performance of these techniques.

In 20th century music, the horn is one of the most versatile solo instruments, utilizing a variety of modern techniques. However, many horn players are unfamiliar with the techniques required to perform modern works and need guidance in the performance of modern techniques. Vincent Persichetti's *Parable for Solo Horn Op. 120* is a compendium of the contemporary solo horn repertoire and a tour de force for the performer, technically and musically challenging. The composer has pushed the limits of all the technical and sonic possibilities of the horn with the various 20th century techniques included. It is very important for the horn player to master the techniques in this work before performing it. In order to perform 20th century techniques correctly and to achieve the desired different sound effects, it is recommended that the performer should understand the work better by doing preliminary work. Looking at the Turkish literature, very little research has been done in the field of modern techniques used in the 20th century for the horn. Therefore, this article is intended to fill this gap in the Turkish literature and to be a helpful resource for horn players and students.

20. ve 21. yüzyıl müziği olarak da adlandırılan Çağdaş Müzik, Romantik dönemin bitişinden günümüze kadar olan süreçteki akım ve teknikleri kapsayan, içinde birden fazla akım ve tekniği barındıran, sürekli yeniliğe ve gelişime açık olan bir müziktir (Yöre, 2011: 3). Avrupa ülkelerinin yanı sıra 20. yüzyılda Amerika'da; Çağdaş Müzik, icra, müzik basımı, akustik bilimi, müzikoloji ve kompozisyon gibi çeşitli müzik faaliyetlerinin çok önem verildiği ve müzik dünyasının önde gelen ülkelerinden biri olmuştur (Çelebioğlu, 1986: 94). Amerikalı bir Çağdaş Dönem bestecisi olan Vincent Persichetti, kendi döneminin en üretken bestecilerindedir. Hemen hemen her türde müzik yazmış olan bestecinin eser kataloğunda çeşitli enstrümanlar için 25 *Parable* olmak üzere 120'den fazla yayımlanmış eser bulunmaktadır. Bu 25 *Parable* 1965-1982 yılları arasında pikolo, flüt, obua, klarnet, fagot, trompet, korno, trombon, tuba, keman, viyola, viyolonsel, kontrbas, alto saksafon, arp ve piyano için bestelenmiştir. Persichetti'nin *Parable* başlıklı eserleri dışında 12 piyano sonatı, 6 piyano sonatini, serenat ve toccataları, *Dört El Konçertosu*, çeşitli enstrümanlar için konçertoları, orkestra ve oda müziği eserleri, 9 senfonisi ve vokal için yazılmış çok fazla sayıda eseri bulunmaktadır.

Vincent Persichetti'nin Hayatı ve Eserleri

Vincent Ludwig Persichetti, 6 Haziran 1915'te Vincent Roger Persichetti ve Martha Buch'un çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. 5 yaşında piyano, 8 yaşında teori ve kompozisyon eğitimine başlayan Persichetti, ilk eserini 14 yaşındayken bestelemiştir.¹ Henüz 11 yaşındayken Matinee Müzikal Kulübü Orkestrası'na piyanist olarak davet edilmiştir. 16 yaşındayken Philadelphia'daki Arch Street Presbiteryen Kilisesi'ne koro şefi olarak atanmış ve bu görevi 20 yıl boyunca sürdürmüştür. Persichetti bu erken dönem faaliyetleriyle eş zamanlı olarak Combs Konservatuvarı'nda kapsamlı bir müzik eğitimi almıştır. 1936 yılında Combs Konservatuvarı'ndan mezun olan Persichetti, buradaki eğitimi boyunca piyano, org, kontrbas ve biraz da tuba eğitimi görmüştür. Ayrıca okulun kompozisyon hocası Russell King Miller ile çalışmıştır.² Yirmi yaşından itibaren Roy Harris'den kompozisyon, Fritz Reiner'den orkestra şefliği dersleri almıştır. 1936 yılında Combs Konservatuvarı'ndan mezun olur olmaz hemen orkestra şefi olarak göreve başlamıştır (Minut, 2009: 9-10). 1938 yılında Curtis Enstitüsü'nden orkestra şefliği bölümünden, 1941 yılında ise Philadelphia Konservatuvarı yüksek lisans piyano bölümünden mezun olmuştur.

Journal of Modern Music, *Music Quarterly* ve *Notes* dergilerinde eleştiri yazıları yazmaya başlayan Persichetti, 1940 yılından itibaren Philadelphia'daki *Elkan-Vogel* müzik yayınevi ile iş birliği yapmıştır.³ 1941'de Philadelphia Konservatuvarı'nda teori ve kompozisyon dersleri vermeye başlamış, aynı yıl piyanist Dorothea Flanagan ile evlenmiştir. 1944'de kızı Lauren, 1946 yılında ise oğlu Garth dünyaya gelmiştir. 1947 yılında New York'taki Juilliard Müzik Okulu'nun öğretim kadrosuna katılmış ve 1963 yılında Kompozisyon Bölümü'nün başkanı olmuştur. Ayrıca misafir öğretim görevlisi olarak birçok okulda dersler vermiştir. 1952 yılında *Elkan-Vogel* yayınevinde editör olarak çalışmaya başlayan besteci sonrasında yayın direktörü olmuştur (Zoloth, 1994: 4-5). Yıllar içerisinde Vincent Persichetti, Bucknell Üniversitesi, Millikin Üniversitesi, Arizona Eyalet Üniversitesi, Combs Üniversitesi, Baldwin-Wallace Koleji, Peabody Konservatuvarı'ndan Fahri Müzik Doktorası ve çok sayıda

¹ Aakanksha Gaur, The Editors of Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Vincent-Persichetti> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

² Benjamin D. Gooch, Persichetti's Parable VIII for Solo Horn, <https://mitdampfer.wordpress.com/2016/01/27/parable/> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

³ Aakanksha Gaur, The Editors of Encyclopædia Britannica, <https://www.britannica.com/biography/Vincent-Persichetti> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

müzik derneğinde onursal üyelik dahil olmak üzere sanatsal ve akademik topluluklar tarafından birçok onura layık görülmüştür.

Persichetti, 1954 yılında Flora Rheta Schreiber ile birlikte *William Schuman* adlı monografiyi, 1961 yılında ise *The Twentieth Century Harmony: Creative Aspects and Practice* adlı kitabı yazmıştır. Besteci kitabında 20. yüzyıl kompozisyonlarında karşılaşılan armonik prosedürlerden bahsetmiştir. Müzikal aralıkların, modların ve modern dizilerin doğasını araştırmış; ikili, üçlü ve dördü armonilerdeki akor yapılarının çeşitliliğini incelemiştir. Ayrıca kitabın her bölümünde, geniş bir besteci ve stil yelpazesini içeren bilgiler ile daha ileri çalışmalar için kapsamlı müzikal öneriler listesi sunmuştur. Her bölüm, kitabın pedagojik amaçlarını ortaya koyan, önerilen pratik alıştırmaların bir bölümüyle sona ermektedir (Minut, 2009: 11).

Oldukça üretken bir besteci olan Persichetti, zamanının tüm zorluklarına rağmen 120'den fazla eserine opus numarası vermiş ve neredeyse eserlerini yazar yazmaz yayımlamıştır. Persichetti, eserlerinde birden fazla müzikal düşünce akımı kullanmasından dolayı eserlerinin karakterize edilmesini zorlaştırmıştır. Müzikal dili basit diyatonik melodilerden, karmaşık atonal polifoniye kadar çeşitlilik göstermektedir (King, 2016: 23; Huff, 2011: 1). Müzikal bilgisi, coşkulu, olumlu ve cesaretlendirici tavrı ile hayatı boyunca başarılı bir eğitmeni, orkestra şefi, besteci ve icracı olarak tanınmıştır ve öğrencilerine ilham kaynağı olmuştur. Son derece başarılı sanatçılar yetiştiren Persichetti'nin öğrencileri arasında Pulitzer ödüllü Jacob Druckman'ın yanı sıra Philip Glass ve PDQ Bach'ın yaratıcısı Peter Schickele yer almaktadır (Minut, 2009: 10).

Vincent Persichetti'nin hayatı ve çalışmaları hakkında yayımlanan en önemli kaynaklardan biri Donald ve Janet Patterson tarafından yazılmış olan bibliyografi *Vincent Persichetti*'dir. Bu kitap beş ana bölüme oluşmaktadır. Açılıştaki biyografik bölümde Persichetti'nin hayatı ve kariyeri detaylı bir şekilde anlatılmaktadır. İkinci bölümde Persichetti'nin eserleri alfabetik olarak sıralanmıştır. Eserlerin başlıkları, prömiyerleri ve önemli icralarının yanı sıra enstrümantasyon, süre, sipariş, ithaf ve yayın ayrıntılarına ilişkin bilgiler içermektedir. Ardından, Persichetti'nin yayımlanmış ve kaydedilmiş tüm eserlerinin icracıları, yayın tarihleri ve kayıt şirketleri hakkında bilgiler içeren bir bölüm yer almaktadır. Dördüncü bölümde Persichetti hakkında yayımlanan kitaplardan, gazete ve makalelerden alıntılar ve ek açıklamalar bulunmaktadır. Son olarak beşinci bölüm, Vincent Persichetti'nin elli dört yazısının açıklamalı bir bibliyografyasıdır ve bunu eserlerinin alfabetik, kronolojik ve eser numarası listelerini veren ekler takip etmektedir. Bu kitap, ayrıntılı biyografik verilerin yanı sıra eserlerinin, kayıtlarının, Persichetti hakkında ve Persichetti tarafından yazılan yazıların kapsamlı listeleri ile araştırmacılar için Persichetti hakkında değerli bir kaynak teşkil etmektedir. Kitabın önsözünde yazarlar, 21 Temmuz 1987'de Dr. Persichetti ile görüşme fırsatı bulduklarını, ölüm döşeğindeki bestecinin kitabın tamamlanmış iki yüz sayfasını gördükten sonra projelerine heyecanla yaklaştığını belirtmiştir. Ancak Vincent Persichetti bu röportajdan üç hafta sonra hayatını kaybetmiş ve kitabın 1988'de yayımlanan son halini görme şansı bulamamıştır (Minut, 2009: 12).

Solo Korno için Parable Op. 120 Eserinin 20. Yüzyıl Teknikleri Bakımından İncelenmesi

Persichetti'nin 1965-1982 yılları arasında bestelemiş olduğu *Parable* serisi beş eser hariç hepsi solo enstrümanlar için yazılmıştır. Tıpkı Paul Hindemith (1895-1963) gibi Persichetti de pedagojik eğitim vermek ve solo literatürü zenginleştirmek amacıyla çok sayıda solo eser bestelemiştir (Deats, 2001: 4). 11 *Parable* üflemeli çalgılar için, dört *Parable* yaylı çalgılar için geriye kalan *Parable* eserleri ise piyano, klavsen, piyano trio, yaylı kuartet, brass kuartet, glockenspiel, bando ve iki perdelik opera için yazılmıştır (Nelson, 1985: 1). Persichetti

bestelemiş olduğu *Parable*'ler için şu sözleri söylemiştir; "*Benzetmelerim, programatik olmayan müzikal denemelerdir. Her zaman tek bölümlüdürler ve neredeyse her zaman tek bir fikirle ilgilidirler. Benzetmelerim, karşılaştırmalar veya analogiler kullanarak dolaylı yoldan bir anlam iletir ve genellikle diğer çalışmalarındaki malzemelerle ilgilidir.*" (Huff, 2011: 2).

Persichetti'nin bestelemiş olduğu tüm *Parable*'ler önceki bestelerinden materyaller içermektedir. Korno ve tuba için yazmış olduğu *Parable*'ler, içinde dini metinlere yer verilmiş olan eserlerinden esinlenerek yazılmıştır. Bestecinin *Parable* yazmış olduğu ilk bakır enstrüman korno olup yazılmış sekizinci *Parable* olan bu eseri 1973 yılında bestelemiştir. Yaklaşık 7 dakika uzunluğunda olan eser *Elkan-Vogel* edisyon şirketi tarafından yayımlanmıştır (Schouten, 2012: 107). Edisyon üzerinde yer alan dipnot ile besteci, 9-19. ölçüler arasındaki motiflerin 7. *Senfoni*'sine ait olduğunu belirtmiştir.

Şekil 1. Vincent Persichetti 7. Senfoni, 12-23. Ölçüler Arası (Persichetti, 1973).

7. *Senfoni*'de 12-23. ölçüler arasında yer alan ve dört korno tarafından icra edilen bu cümle *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinde 9-19. ölçüler arasında gelmektedir (Nelson, 1985: 8).

Şekil 2. Vincent Persichetti Solo Korno için Parable Op. 120, 9-19. Ölçüler Arası (Persichetti, 1973).

Kornonun ses olanaklarını geniş bir yelpazede kullanmış olan Persichetti, doğal kornolarda kullanılan *gestopft*⁴ tekniğine, orta ses bölgelerinde melodik eğilere ve geleneksel tekniklere yer verirken, *kurbağa dili* (Alm.

⁴ *Gestopft*: Eski kornolarda kalağa yumruğu sokarak kromatik erişimi arttırmak (Aktüze, 2004: 220).

flutterzunge)⁵, *glissando*⁶ ve yarım ton gibi modern tekniklere de bu eserinde sıklıkla yer vermiştir (Deats, 2001: 4). Son derece ruhani (dinsel) bir kompozisyon diline sahip olan *Solo Korno için Parable Op. 120* eseri, İsa Mesih tarafından anlatılan didaktik hikayelere atıfta bulunan İncil çağrışımlarına sahiptir. Ayrıca besteci, 7. *Senfoni*'sinde Hıristiyan inancının teyidi olan İznik İnanıcı'ndan alıntılar yapmıştır. İznik İnanç Bildirgesi'nin görüşüldüğü İznik 1. (Evrensel) Konseyi 19 Haziran 325'de, bugünkü Türkiye sınırları içinde bulunan İznik'te, o zamanki adıyla Nicea şehrinde, Roma İmparatoru I. Konstantin tarafından toplanmıştır. İznik İnanç Bildirgesi'nin bir kısmı şöyledir; "Görünen ve görünmeyen varlıkların Yaradanı, yeri ve göğü yaratan her şeye Kadir Tanrı Baba'ya inanıyorum. Tanrı'nın biricik Oğlu tek Rab ve ezelde Baba'dan doğmuş olan Mesih İsa'ya inanıyorum. O Tanrı'dan gelen Tanrı, Nur'dan Nur; Gerçek Tanrı'dan Gerçek Tanrı'dır. Yaratılmış olmayıp Baba ile aynı özdedir ve her şey O'nun aracılığıyla yaratılmıştır..." (Sinanoğlu, 2001: 549) İznik İnanıcı'ndan bahsedilen bölümün melodisi; modalite, serbest ritim ve ölçü değerleri, uhrevi nitelik gibi bazı özellikler taşımaktadır. Persichetti, Philadelphia'daki Arch Stieet Presbyterian Kilisesi'nde orgcu olarak görev yaptığı için kilise ile yakın bağlara sahiptir ve eserlerinde dini melodilere sıklıkla yer vermiştir.

Eserin bir başka özelliği ise oldukça dramatik oluşudur. Keskin dinamiklere ve kontrastlara sahip olan eserde *misterioso*⁷, *doloroso*⁸ ve *drammatico*⁹ gibi ifade terimlerine yer verilmesi, minör altılı, minör yedili ve minör dokuzlu gibi geniş aralıkların ve *buşe* tekniğinin sık bir şekilde kullanılması, agresif geçişlere, geniş ses dinamiklerine ve genişletilmiş tekniklere sıklıkla yer verilmesi bu etkiyi yaratmaktadır.

20. yüzyıl teknikleri olarak da adlandırılan genişletilmiş teknikler, yaklaşık 1970'ten itibaren Çağdaş Müzik'te ortaya çıkan alışılmadık, olağandışı, geleneksel olmayan, yeni efektler ve ekstra müzikal seslerdir. Örneğin, Vincent Persichetti gibi çoğu çağdaş bestecinin eserlerinde yer verdiği *çift dil* tekniği müzikal dokunun bir parçası olmaktan ziyade bir efekt olarak kullanıldığında, genişletilmiş teknik olarak kabul edilebilir. Benzer şekilde triller, 18. yüzyıl müziğinin geleneksel yaygın uygulamasının sınırlarını aştıklarında, alışılmadık şekilde uzun süreli, süslemesiz, agresif ve kontrolsüz olduklarında genişletilmiş teknikler haline gelirler.

Genişletilmiş teknikler eserin karakterini oluşturan müzikal dokunun bir parçasıdır ve kompozisyonun müzikal bütünlüğünü büyük ölçüde etkilemektedir. Korno için genişletilmiş teknikler genellikle Alman dışavurumcu, Fransız izlenimci ve Amerikan caz bestelerinde bulunmaktadır. *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinde yer alan genişletilmiş teknikler ise şunlardır: *Buşe* tekniği (*gestopft*), yankı efekti, *çift dil* tekniği (tu-ku), *uç dil* tekniği (tu-ku-tu), armonik *glissando* ve yarım ses *glissandos* ile *kurbağa dili* (*flutterzunge*)'dir. Ayrıca besteci bu eserde son derece geniş bir ses aralığına ve artikülasyon çeşitliliğine yer vermiştir. Yaklaşık üç oktav genişliğinde bir ses yelpazesinde yazılmış olan eserde, 58. ve 59. ölçülerde yer alan mi-si aralığı eserin en tiz noktasıdır. Eserin seslendirilişinde korno icracısının tiz ve pes ses bölgelerindeki hakimiyeti oldukça önem arz etmektedir.

⁵ *Flutterzunge*: Üfleli çalgılarda dili kullanarak *tremolo* benzeri ses tekrarı, a.g.e.: 197.

⁶ *Glissando*: Fr. Glisser; Kaymak kelimesinden gelmektedir. Parmağı tuş ya da telde hızla kaydırarak ses dizisini çabuk çalmak, a.g.e.: 224.

⁷ *Misterioso*: Esrarlı, gizemli (Aktüze, 2004: 362).

⁸ *Doloroso*: Acı içinde, üzüntülü, a.g.e.: 156.

⁹ *Drammatico*: Dramatik tarzda, a.g.e.: 160.

Şekil 3. Vincent Persichetti Solo Korno için *Parable Op. 120*, 58.-59. Ölçüler (Persichetti, 1973).

Solo Korno için Parable Op. 120 eseri mi-si aralığı ile açılış yapmakta ve yine bu şekilde sonlanmaktadır. Aynı beşli aralık eser boyunca açık ve bazen de gizli şekillerde çalıcının karşısına çıkmaktadır. Bu ölçünün ve tiz seslerin icrasında hızlı ve soğuk hava üfleyerek dudağın ve alt çenenin gergin olması gerekmektedir (Deats, 2001: 40). Ayrıca günlük olarak düzenli yapılan çalışmalara bu seslerin icrasına yardımcı olabilecek egzersizler eklenmelidir. Şekil 4'te verilmiş olan egzersizin günlük ve düzenli bir şekilde çalışılması tiz seslerin gelişimine destek olabilir. Bu egzersiz kromatik olarak tüm seslere transpoze edilerek aksanlı ve *forte* bir şekilde çalışılmalıdır.

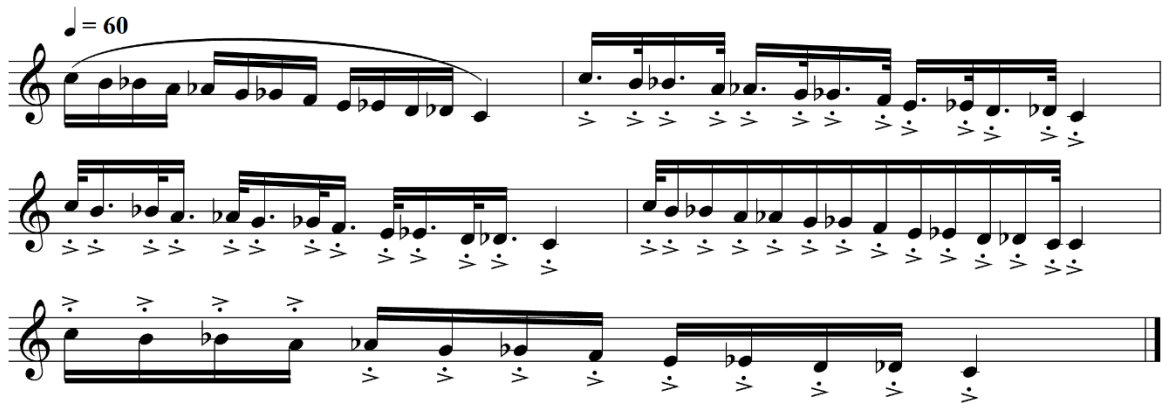
Şekil 4. Tiz Seslerin Gelişimini Sağlayacak Günlük Egzersiz Önerisi

Solo Korno için Parable Op. 120 eserinde yer alan en pes ses ise 77. ölçüde yer alan la bemol sesidir. Bu seslerin icrasında dudak pozisyonunu biraz aşağıya alarak alt çene öne doğru itirilmeli ve dudak gevşek bırakılmalıdır. Ayrıca yavaş ve sıcak hava üflenmesi gerekmektedir.

Şekil 5. Vincent Persichetti Solo Korno için *Parable Op. 120*, 77. Ölçü (Persichetti, 1973).

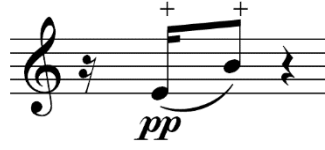
Pes seslerin icrasını kolaylaştırmak için Şekil.6'da verilen egzersiz günlük olarak düzenli bir şekilde yapılmalı ve bu egzersiz kromatik olarak aşağıya incek şekilde tüm seslere transpoze edilmelidir.

Şekil 6. Pes Seslerin Gelişimini Sağlayacak Günlük Egzersiz Önerisi

Buşe Tekniği (Hand Stopping): Almandaca *gestopft* olarak da adlandırılan *buşe* tekniği sağ el ile kalağın tamamen kapatılması ile tınısal efektlerin elde edilmesidir. Bu efektler sağ elin kullanımına bağlı olarak sivri ve metalik ya da yumuşak ve puslu olabilmektedir. Metalik bir ses elde etmek için sağ eli yumruk yaparak hava kaçmayacak şekilde kalağı kapatmak gerekmektedir. Ayrıca hızlı ve şiddetli hava gönderimi metalik bir ses efektinin

oluşması için oldukça önemlidir. Kalağı sağ el ile yumruk yapmadan yarım kapatarak daha yumuşak bir ses tınısı elde edilmektedir. *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinde, eserin 2. ölçüsü de dâhil olmak üzere *buşe* tekniğine çokça yer verilmiştir.

Şekil 7. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120*, 2. Ölçü (Persichetti, 1973).

Buşe tekniğinde sağ elin kalağa sıkıca kapatılması sonucunda boru boyu kısalmaktadır. Bu yüzden *buşe* tekniği ile icra edilecek notaların yarım ses alttan çalınması gerekmektedir. Örneğin, sol sesinin duyulması isteniyorsa fa diyez perdesine basarak çalınmalıdır. Nota üzerinde, *buşe* tekniği ile çalınması istenen sesler “+” işareti ile, açık çalınması istenen sesler “o” işareti ile, yarım kapalı olarak çalınması istenen sesler ise “⊖” işareti ile gösterilmektedir (Pepilascov-Childers, 2023: 34).

Yankı Efektı: Yankı efekti, kornonun sesinin uzak ve mesafeli duyulması amacıyla kalağı sağ el ile 3/4 oranında kapatılmasıyla elde edilen renksel bir efekttir. *Buşe* tekniğinden farkı ise kalağın tamamen kapatılmadan kısmen kapatılması ile keskin ve metalik bir ses rengi değil, yumuşak ve puslu bir ses tınısının elde edilmesidir. *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinin 7. ölçüsünde yankı efekti ile birlikte yarım ses *glissando* tekniğine de yer verilmiştir.

Şekil 8. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120*, 7. Ölçü (Persichetti, 1973).

Glissando: *Glissando* iki perdenin kesintisiz bir şekilde birbirine bağlanmasıdır. Kornoda sesler arasında bu geçiş; ventil *glissandos* ve armonik dizi *glissandos* (dudak *glissandos*) olarak iki farklı teknik ile yapılabilmektedir (Arkoudis, 2019: 40; Deats, 2001: 52). Ventil ile elde edilen *glissandoda* iki perde arasındaki tüm kromatik sesler çalınmaktadır.

Solo Korno için Parable Op. 120 eserinin 7. ölçüsünde yer alan yarım ses *glissando* ise, iki bitişik sesin sağ el veya dudak yardımıyla kaydırılarak birbirine bağlandığı özel bir ses efektidir. Şekil 8’de yer alan motifte fa sesinin açık çalınması, ancak *glissando* yaparak mi sesine *buşe* tekniği ile bağlı olarak inilmesi istenmiştir. Bu pasajı icra ederken ilk ses çalındıktan sonra yarım ses *glissando* elde edilene kadar yavaş ve yumuşak bir şekilde sağ elin kalağa kapatılması ve dudak ile de pozisyon geçişinin sağlanması gerekmektedir. Doğru entonasyon, zamanlama, açık ve *buşeli* sesler arasındaki maksimum renk değişimini sağlamak bu pasajın icrasında dikkat edilmesi gereken önemli unsurlardandır.

Armonik *glissandoda* ise tek bir perdeye basarak istenen sesin tüm armonik dizisi dudaktaki pozisyon değişimiyle elde edilmektedir. Mümkün olduğunca çok aralıklı ses üreterek, sabit bir hava akımı üzerinde ventil

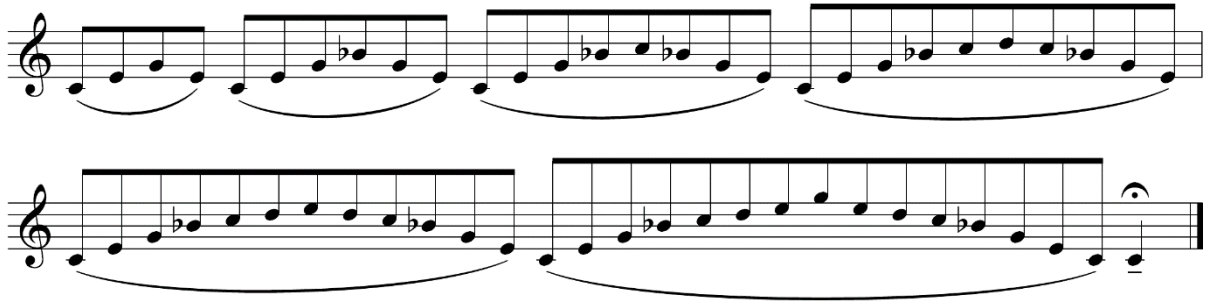
değiştirmeden, *glissandonun* son sesine kadar dudakta pozisyon değişimi devam eder. *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinin 72. ölçüsünde yer alan *glissando*, armonik *glissando*ya bir örnektir.

Şekil 9. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120, 72. Ölçü* (Persichetti, 1973).

Bu ölçüde nota üzerinde de gösterilmiş olan “F0” ventili ile do sesinin armonik dizisi dudak yardımıyla elde edilmektedir. Bu teknikte dudak hakimiyeti ve dudak esnekliği oldukça önemlidir. Ayrıca dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli unsur ise çenenin “U” şeklinde aşağıya doğru gergin olmasıdır.

Şekil 10’da gösterilmiş olan armonik dizi çalışması, fa korno olarak tüm seslere transpoze edilerek yapılmalıdır. Diyaframdan gönderilen basınçlı ve kesintisiz hava akımı ile ses geçişlerinin akıcı ve pürüzsüz olmasına dikkat edilmelidir. Aşağıda gösterilmiş olan bu çalışma ilk etapta yavaş metronomda, istenilen ölçüde gelişme sağlandıkça metronom hızı kademeli bir şekilde hızlandırılarak yapılmalıdır.

Şekil 10. Armonik Dizi Çalışması

Çift Dil (Double Tonguing) ve Üç Dil (Triple Tonguing) Tekniği: Tüm üflemeli çalgılarda iki notanın birbirinden ayrılabilmesi, seslere daha belirgin ve kusursuz girilebilmesi için tek dil tekniği kullanılmaktadır. Bu teknikte “tu” veya “du” hecesini söylerken dil dişlerin arka kısmına hafifçe vurur ve hızlı bir şekilde geri çekilir. Ancak hızlı pasajlarda tek dil tekniğinin yetersiz kalmasıyla çift dil tekniğine gerek duyulmaktadır (Üstün, 2007: 115). Bu teknik “tu-ku” veya “du-gu” hecelerinden oluşan bir artikülasyon biçimi olup ikili ritim gruplarında kullanılmaktadır. Üç dil tekniği ise “tu-ku-tu”, “tu-tu-ku” veya “du-gu-du”, “du-du-gu” hecelerinden oluşmakta ve üçlü ritim kalıplarında kullanılmaktadır.

Solo Korno için Parable Op. 120 eserinin 22. ölçüsünde yer alan pasajın icrası ancak çift dil ve üç dil tekniği ile mümkün olacaktır. Bu tekniğin icrasında hava akımının dengeli ve stabil olması oldukça önemlidir.

Şekil 11. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120, 22. Ölçü* (Persichetti, 1973).

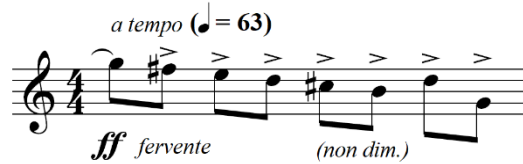
Persichetti'nin bu eserinde yer verdiği diğer dil teknikleri ise *staccato*, *marcato* ve *legato*'dur. *Staccato* (kısa dil) tekniği, seslerin kesik kesik duyurulması olarak tanımlanabilir. Yaylı çalgılarda *pizzicato*ya benzeyen bir

artikülasyon biçimidir. Abartılı bir *staccato* için “tut” hecesini kullanarak, notayı hızlıca başlatıp durdurmak gerekmektedir (Deats, 2001: 48). Aşağıda *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinde *staccato* dil tekniğine yer verilmiş örnek bir pasaj yer almaktadır.

Şekil 12. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120, Kadans* (Persichetti, 1973).

Marcato, genellikle yüksek ses dinamiklerinde güçlü vurgular ile üretilen agresif ve sert bir artikülasyon türüdür. Bu artikülasyonun icrasında vurgulu bir dil ile birlikte maksimum hava basıncının gönderimi oldukça önemlidir. Persichetti'nin *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinde yer alan *marcato* örneğine Şekil 13'te yer verilmiştir. Bu pasajı icra ederken seslerin odak noktasının korunmasına, ses tınısının ve entonasyonun bozulmamasına dikkat edilmesi gerekmektedir.

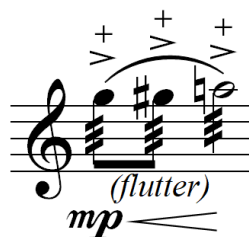
Şekil 13. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120, 19. Ölçü* (Persichetti, 1973).

Legato çalım, notaların pürüzsüz ve bağlantılı, ses tınısının ise yumuşak olmasını sağlamak amacıyla da kullanılan bir dil tekniğidir. Bu teknikte dil, dişlerin arkasına yumuşak bir dokunuş yapmakta ve hemen geri çekilmektedir. Tekrar edilen *legato* seslerin icrasında sabit hava akışının korunması oldukça önemlidir. *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinde yer alan *legato* tekniği örneği Şekil 14.'te verilmiştir.

Şekil 14. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120, 33. Ölçü* (Persichetti, 1973).

Kurbağa Dili (*Flutterzunge*): Yaygın kullanımı Almandada *flutterzunge* olan bu özel efekt Türkçe'de *kurbağa dili* olarak kullanılmaktadır. Bu teknik yaylılardaki *tremolo* yazımına benzese de üflemeli çalgılardaki ses üretimi farklıdır (Çokomay, 2016: 17). Vincent Persichetti'nin *Solo Korno için Parable Op. 120* eserinin kadansında yer verdiği bu teknik, “Rırrr” efektini telaffuz eder gibi dilin üst damağa yuvarlanması ile elde edilmektedir.

Şekil 15. Vincent Persichetti *Solo Korno için Parable Op. 120, Kadans* (Persichetti, 1973).

Bu efekt ile kaba ve gırtlak sesine benzer bir ses elde edilmesi istenmektedir. Bu ses efektini elde ederken hava akımının düzenli ve şiddetli olması oldukça önemlidir. Aksi takdirde istenilen kesintisiz ses efekti elde edilemeyecektir.

Solo Korno için Parable Op. 120 eserinde yer alan tüm bu genişletilmiş tekniklerin kusursuz bir şekilde icra edilebilmesi ancak düzenli ve planlı bir çalışma ile mümkündür. Genişletilmiş tekniklerin icrasında doğru dudak pozisyonunun yanı sıra doğru ve yeterli hava kullanımı da oldukça önem arz etmektedir. Bundan dolayı *triflo* ile yapılacak nefes çalışmalarının da günlük egzersizlere eklenmesi oldukça yararlı olacaktır.

SONUÇ

Her zaman kendini yenileyerek gelişimini sürdüren Çağdaş Müzik, Romantik Dönem'in bitişinden günümüze dek olan süreci kapsamaktadır. 20. yüzyılın sosyal ve teknik ilerleyişini takip eden, önceki dönemlerin tonal yapısından uzaklaşmayı amaçlayan, uyumsuz sesleri de kullanarak içinde birden fazla tekniği ve *politonaliteyi* barındıran bu dönemin, Debussy ile başladığı varsayılmaktadır. Amerikalı Çağdaş Müzik bestecisi Vincent Persichetti, çeşitli enstrümanlar için yazmış olduğu 25 *Parable* ile çağdaş solo repertuarına çok önemli bir katkıda bulunmuştur. Neredeyse tamamı bestecinin daha önceden yazmış olduğu eserlerinden fikirler barındıran *Parable*'lerin hepsi tek bölümden oluşmaktadır.

Persichetti'nin 7. *Senfonisinden* fikirle oluşturmuş olduğu *Solo Korno için Parable Op. 120* eseri, çağdaşı olan diğer bestecilerden Malcolm Arnold'un *Fantasy for Horn* (1966) ve Bernhard Krol'ün *Laudatio* (1966) eserleri ile karşılaştırıldığında içerisinde çok daha fazla 20. yüzyıl ileri çalım tekniği barındırmaktadır. *Solo Korno için Parable Op. 120* eseri, Persichetti'nin geleneksel olmayan tonal veya atonal yapıları ve teknikleri ustalıklı birleştirdiği bir örnektir. Besteci poliritmik ve polifonik yapılar gibi çeşitli modernist teknikleri kullanarak eserine derinlik kazandırmıştır. Bu eser, döneminin teknik zenginliğini ve müzikal çeşitliliğini gösterirken, Persichetti'nin müzikal dili ve ifadesini anlamaya yardımcı olmaktadır.

20. yüzyıl müziğinde korno, çok yönlü ve çeşitli modern tekniklerin kullanıldığı solo çalgılar arasında yer almaktadır. Ancak birçok korno icracısı, modern eserleri icra etmek için gerekli tekniklere aşina değildir ve modern tekniklerin icrası konusunda rehberliğe ihtiyaç duymaktadır. Vincent Persichetti'nin *Solo Korno için Parable Op. 120* eseri, çağdaş solo korno repertuarının bir özeti gibidir ve icracı için bir "güç gösterisi" olan bu eser, teknik ve müzikal açıdan oldukça zorlayıcıdır. Bu eser, 20. yüzyılın karmaşıklığını ve deneyselliğini yansıtan birçok teknik içermektedir. İçerisinde yer verilmiş olan çeşitli 20. yüzyıl teknikleri ile besteci, kornonun tüm teknik ve ses olanaklarının sınırlarını zorlamıştır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda, bu eseri seslendirecek korno icracılarının belirli bir seviyede olup teknik sorunlarını çözmüş olması gerekmektedir.

Korno icracısının bu eseri seslendirmeden önce eserde yer alan tekniklere ve bestecinin müzikal diline, kompozisyon biçimine hâkim olması oldukça önemlidir. 20. yüzyıl tekniklerinin doğru icra edilmesi ve istenen farklı ses efektlerinin elde edilebilmesi için icracının ön çalışma yaparak eseri daha iyi anlaması önerilmektedir. Türkçe literatüre bakıldığında, korno için 20. yüzyılda kullanılan modern teknikler alanında daha önce çok az araştırma yapılmıştır. Tüm bunlar göz önünde bulundurulduğunda bu çalışmanın, Türkçe literatürde oluşan bu boşluğu doldurması amaçlanmıştır.

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Aktüze, İ. (2004). *Müziği Anlamak Ansiklopedik Müzik Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Arkoudis, E. V. (2019). *Contemporary Music Notation for the Flute: A Unified Guide to Notational Symbols for Composers and Performers*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). West Virginia University, West Virginia.
- Çelebioğlu, E. (1986). *Tarihsel Açıdan Evrensel Müziğe Giriş*. İstanbul: Tasvir Matbaası.
- Çokomay, B. (2016). *Türk Bestecilerin Senfonik Eserlerindeki Korno Sololarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Deats, C. (2001). *Toward A Pedagogy of Extended Techniques for Horn Derived From Vincent Persichetti's Parable for Solo Horn, Opus 120*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Texas Tech University, Texas.
- Huff, M. Y. (2011). *Vincent Persichetti's Parable for Solo Double Bass: Its Place in His Catalog of Parables and Complete Works*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). The University of Alabama, Alabama.
- King, M. D. (2016). *Solitary Freedom Music for Solo Horn*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). The University of Alabama, Alabama.
- Minut, M. A. (2009). *Style and Compositional Techniques in Vincent Persichetti's Ten Sonatas for Harpsichord*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ball State University, Indiana.
- Nelson, M. A. (1985). *The Brass Parables of Vincent Persichetti*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Arizona State University, Arizona.
- Pepilascov-Childers, B. S. (2023). *The Three E's of Horn Repertoire: From Excerpts to Etudes to Employment*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of Kentucky, Kentucky.
- Persichetti, V. (1973). *Parable for Solo Horn*. Pennsylvania: Elkan-Vogel Inc.
- Schouten, S. (2012). *Guide and Interactive Database for Solo Horn Repertoire*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Florida State University, Florida.
- Sinanoğlu, M. (2001). *İzmit Konsili* (Cilt 23). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Thompson, A. (2010). *A Study of French Horn Harmonics*. Milton Keynes: Institute of Acoustics Diploma in Acoustics and Noise Control.
- Üstün, E. (2007, 01 01). Flüt Eğitiminde Temel Beceriler ve Dil Teknikleri. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 103-122.
- Yöre, S. (2011). Çağdaş Müzik: Bestecilik Ana Akımları, Teknikleri ve Başlıca Besteciler. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 1-20.
- Zoloth, A. G. (1994). *Vincent Ludwig Persichetti's Parable for Solo Flute (Alto or Regular), Op. 100-A Study of Its Compositional Elements, Together With Recitals of Selected Works of Beethoven, Devienne, Handel, Hummel, Kreutzer and Others*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). University of North Texas, Texas.

İNTERNET KAYNAKLARI

Aakanksha Gaur, *The Editors of Encyclopædia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Vincent-Persichetti> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).

Benjamin D. Gooch, *Persichetti's Parable VIII for Solo Horn*, <https://mitdampfer.wordpress.com/2016/01/27/parable/> (Erişim Tarihi: 07.09.2023).